

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

La Jerusalem d'Amos Oz

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com



IL·LUSTRACIÓ DE GALLARDO

Amos Oz, *La bicicleta d'en Sumkhí*. Traducció de Roser Lluch Oms. Il·lustracions de Gallardo. Col·lecció *El Vaixell de Vapor*. EDITORIAL CRUÏLLA. Barcelona, 2003. A partir de 9 anys.

Amos Oz (Jerusalem, 1939) escriu: "No hi ha cap diferència! Potser en aquell temps els àrabs eren els jebuseus o els cananeus, i els britànics els filisteus. I què! Els nostres enemics canvien de màscara però ens continuen turmentant. Ho demostren totes les nostres festivitats. Els enemics són sempre els mateixos. I continua la mateixa guerra gairebé sense treva".

Aquest fragment forma part de *La bicicleta d'en Sumkhí* i es considera que és un relat per a lectors de 9 anys endavant. Torneu-lo a llegir, sisplau, i notareu una diferència abismal entre allò que sovint es pensa que ha de ser la literatura per a infants i el que Amos Oz els proposa en aquesta novel·la, que, com en altres títols, parla de la seva infància al final de la Segona Guerra Mundial, a la Jerusalem ocupada pels anglesos.

Amos Oz ha ambientat bona part de la seva obra per a infants i joves en aquesta etapa viscuda. Una de les novel·les per a adolescents en català de l'autor és *Una pantera al soterrani* (Barcanova, 1998), traduïda també per Roser Lluch, com aquesta de Cruïlla apareguda ara. A *Una pantera al soterrani*, Amos Oz situa igualment l'acció a la postguerra mundial, el 1947, quan els anglesos acaben ja la seva actuació a Palestina. En aquella ocasió, Amos Oz parla de la relació entre un adolescent jueu i un sergent de la policia britànica que sent un viu interès per l'Israel bíblic i la llengua hebrea. Aquests ele-

ments es repeteixen en algun moment de *La bicicleta d'en Sumkhí*. D'aquí ve que, malgrat que la novel·la sigui per a lectors primerencs, l'autor no s'està d'incloure-hi termes, tant religiosos com històrics, que poden semblar *matèria reservada* per a edats més madures.

Tot això fa de *La bicicleta d'en Sumkhí* una edició arriscada, per part de l'editorial, però indubtablement necessària per a la regeneració i dignificació de la literatura per a joves.

Darrere d'aquest risc editorial, hi ha una senzilla història d'amor d'infants que fa que Amos Oz escrigui un parell de pàgines d'una enorme sensibilitat –a vegades un parell de pàgines marquen tot un llibre–, al costat d'una temptativa fantàstica, sense oblidar elements de l'entorn del protagonista, la preadolescència, conflictes amb els pares, picabaralles amb amics, escenes de picaresca escolar i, sobretot, una fusió del desig de fer-se adult en un món en què la infància i la ingenuïtat són una de les poques esperances enmig d'un clima de traïció, que Amos Oz ja reflectia també a *Una pantera al soterrani*.

UNA AVENTURA INTERIOR

Per tot això, es perillós qualificar d'aventura el relat d'Amos Oz. En tot cas, d'aventura interior, inserida en l'herència d'una cultura antiga que el text no esquivava, fins al punt que un breu glossari dona definicions de termes hebreus com ara *bar-mitsvà* (majoria d'edat religiosa del noi jueu als 13 anys), *péssakh* (festivitat de la Pasqua jueva), *purim* (festa de caràcter profà que commemora els fets de Pèrsia quan Mardoqueu desbarata els plans d'aniquilació dels jueus del regne) i el més conegut *jiddisch* (llengua germànica dels jueus de l'Europa central i oriental).

L'il·lustrador Gallardo hi fa una aportació gairebé de retratista, amb làmines que presenten els diferents personatges que apareixen en el relat d'Amos Oz: l'enamorada Esti; l'oncle Tsémakh, un mite per al protagonista del relat; el sergent Dunlop i el gos; l'enginyer Inbar; els pares de Sumkhí; i el mateix Sumkhí. Una interpretació que reforça la intenció d'Amos Oz, que basa el relat en la conseqüència d'una estreta relació del protagonista amb els altres personatges i el medi que els envolta.



Isabel Abedi, *No et vull veure mai més!* Il·lustracions de Silvio Neuendorf. Traducció de Teresa Farran. EDITORIAL JOVENTUT. Barcelona, 2003. A partir de 6 anys.



Sally Grindley, *La platja d'en Pere*. Il·lustracions de Michael Foreman. Traducció de Teresa Farran. EDITORIAL JOVENTUT. Barcelona, 2003. A partir de 6 anys.



Rachel Hausfater-Douïeb, *El nen estel*. Il·lustracions d'Olivier Latyk. Traducció d'Elena Martín. EDITORIAL BAULA. Barcelona, 2003. A partir de 6 anys.

¿Quina pot ser la relació entre una ànega i un cabrit? És difícil d'imaginar. Aquest àlbum explica una breu i senzilla història d'amistat del indret i del revés. Per una banda, des de l'òptica de l'ànega. I de l'altra, des del punt de vista del cabrit. Un recorregut des de l'antipatia a la connexió sense traumes ni grans sacrificis.

El món d'en Pere és ple de vida natural, fins que una nit fosca un petrolier s'encalla en aquelles perilloses aigües i el petroli s'estén per tota la costa. A pesar de l'operació de neteja i el pas del temps, la platja del protagonista d'aquest àlbum il·lustrat no tornarà a ser mai més la mateixa. Text ric en vocabulari específic.

Àlbum que vol ser un homenatge a tots els infants dels pobles que pateixen una guerra. Relat poètic amb un infant protagonista que viu la fantasia de ser un estel quan es veu obligat a portar-ne un de cinc puntes de color groc sobre el seu vestit, amb gent que corre esverada quan s'acosten els caçadors d'estels. Tot canvia amb una nova vida.



RICHARD CORBEN

Corben retrobat

JOSEP GÁLVEZ

CÒMIC

Brian Azzarello i Richard Corben, *Hellblazer. Tiempos difíciles*. NORMA EDITORIAL. Barcelona, 2003.

John Constantine, el protagonista i element central de *Hellblazer*, va néixer en una altra saga del còmic, la de *La cosa del pantano*, fruit del guió d'Alan Moore. La seva forta personalitat, l'atractiu de la part fantàstica així com els seus mètodes, moltes vegades políticament incorrectes, li van atorgar prou popularitat per tenir una sèrie pròpia. Així va sorgir *Hellblazer*, que va desenvolupar en els seus inicis Jamie Delano,

guionista que compartia amb Moore la nacionalitat anglesa i les tendències llibertàries.

Més tard, Garth Dennis, amb la col·laboració gràfica de Steve Dillon –amb qui després va crear la també molt interessant *Predicador*–, i Paul Jenkins –que feia parella creativa a Sean Phillips–, han estat dos guionistes que han mantingut la sèrie, amb els seus matisos específics, a un nivell força alt.

REALITAT I FANTASIA

L'encertada combinació de realitat i fantasia per tractar problemàtiques socials o individuals, afegida a la síntesi de tendresa, dolor i ironia han configurat un to narratiu comú i distintiu d'aquest producte, un dels més interessants de la línia *Vértigo* de l'editorial DC.

Brian Azzarello, guionista que a la sèrie *100 balas*, ha demostrat a *Tiempos difíciles* la capacitat per usar les claus del gènere negre amb eficàcia artesana i assumeix, seguint la norma del mercat ianqui de desvincular el personatge d'un autor fix, el repte de donar vida a un Constantine igual però diferent. El resultat seria més aviat poc engrescador –hi ha més ofici que innovació en aquest relat de presidi– si no fos per l'aportació gràfica de Richard Corben. I és que tot i estar més sotmès a les normes de la comercialitat, l'estil de Corben conserva molta de la força expressiva que van caracteritzar aquells còmics seus, *Den*, *Rowlf*, que als anys 70 i 80 van definir un dels universos més peculiars del còmic.